

СТАНОВИЩЕ
върху дисертационен труд за придобиване на
образователна и научна степен „доктор”

Автор на дисертационния труд: Мария Илиева Вълкова

Тема на дисертационния труд: ЗДРАВНАТА КУЛТУРА В ЦЕННОСТНАТА ОРИЕНТАЦИЯ НА СЪВРЕМЕННИЯ УЧЕНИК

Член на научното жури: доц. д-р Илиана Петкова

1. Актуалност на разработвания в дисертационния труд проблем

Ценностите и ценностната система на младите хора винаги трябва да са в обектива на изследователите. За съжаление след 1989 г. възпитанието като явление беше изместено на заден план. Няколко поколения родители се лутаха и търсеха отговор на въпросите правилно ли възпитават своето дете, какви ценности да формират в него? Сега тези деца са родители и си задават същите въпроси, но както тогава, така и сега рядко намират правилните отговори. Училище за родители няма, но училището е това, което трябва да възпита бъдещите родители, да изгради в тяхната ценностна система. След приемането на ЗПУО възпитанието отново бе реабилитирано и различните негови видове – нравствено, естетическо, физическо, здравно и т.н. са част от целите на образователната ни система. Здравото възпитание рядко е обект на изследване. Затова насочването на изследователския интерес на автора към подобна тема предизвиква уважение.

2. Степен на познаване състоянието на проблема и творческа интерпретация на литературния материал.

Представения за анализ дисертационен труд е в обем от 170 стр., от които 127 стр. основен текст, разделен на увод, три глави, заключение, използвана литература и приложения. Теоретичната част се базира на 138 източника, 84 на кирилица, 24 на латиница и 30 интернет източника. Кандидатката акцентира върху ценностите и по-конкретно здравето като терминална и инструментална ценност. М. Вълкова разяснява същността на здравното образование, извлича основните му характеристики. Докторантката демонстрира умения да подбира правилни литературните източници, да систематизира информацията и да я анализира по посока на изследвания проблем.

3. Съответствие на избраната методика на изследване и поставената цел и задачи на дисертационния труд с постигнатите приноси.

Във втора глава е описан дизайна на изследването. Формулирани са обект, предмет, изследователска хипотеза, изведени са основните понятия, описани са подробно и етапите на проучването - подготвителен, основен и заключителен. Проучването е реализирано в три училища. На първия етап, когато се изследва мястото на здравето в ценностната система се изследват 142 ученика от профилираната хуманитарна гимназия „Дамян Дамянов“, гр. Сливен и Основно училище „Елисавета Багряна“, гр. Сливен. На втория етап се формират две групи контролна и експериментална, всяка по 25 ученика. Подробното описание на експеримента дава възможност да се добие ясна представа на начина и сложността на неговото организиране и протичане. В трета глава са описани и анализирани данните от проведеното изследване. Анализът е последователен като са представени първо резултатите от пилотното изследване, а след това от самия педагогически експеримент. В тези две глави докторантката демонстрира умения да конструира теоретично, да организира и провежда педагогическо изследване, както и да анализира получените данни.

4. Научни и/или научно-приложни приноси на дисертационния труд

Приноси на Мария Вълкова са основно с практико-приложен характер и се състоят в: 1) разработването и апробирането на инвариантната образователна технология за повишаване на здравната култура на учениците от прогимназиален етап и 2) предложените мерки и механизми за повишаване на равнището на здравната култура на учениците

5. Преценка на публикациите по дисертационния труд:

Докторантката е популяризирала своите идеи и резултати в 5 научни публикации, 3 от които с научния ръководител и 2 самостоятелно. Публикациите са от 4 научни конференции - 4 в България, организирани от Съюза на учените в България, клон Сливен и 1 в чужбина.

6. Мнения, препоръки и бележки

Съвременният български ученик е доста широк феномен за изследване. Ето защо добре би било заглавието да се прецизира, че изследваният проблем засяга ученици от прогимназиален етап. Имайки предвид малкият брой дисертации, посветени именно на този специфичен етап от възрастовото развитие, по този начин то става още по-ценно и актуално.

Препоръки: да се разшири и задълбочи анализа от данните от пилотното изследване на мястото на здравната култура в ценностната ориентация на съвременния прогимназист, още повече че те са изходната точка за последващото основно изследване и базата, на която се правят предложения и очертават „конкретни мерки и механизми за оптимизиране на процеса на здравно образование в училище“, както е заявено в изследователската хипотеза.

С оглед специфичната и изключително актуална тематика на дисертационното изследване препоръчвам резултатите да получат по-широка популярност сред педагогическите среди чрез утвърдени и индексирани научни списания в страната.

Въпроси - Кои характеристики придават стихийния характер на семейството при формирането на ученическата ценностна ориентация и организирането на обществото (виж фиг.2 на стр.75)? По какъв начин докторантката може да обясни противоречието в равнищата на здравно съзнание и здравно поведение? Какви механизми и мерки за превенция могат да се изведат на равнище семейство?

7. Заключение.

Въпреки направените препоръки и поставени въпроси не омаловажавам направеното от докторантката, затова предлагам на научното жури да **присъди образователната и научна степен „доктор“ в професионално направление 1.2. „Педагогика“, Докторска програма „Теория на възпитанието и дидактика“ на Мария Илиева Вълчева**

Дата: 31.05.2024 г.

Член на журито:

доц. д-р Илиана Петкова